

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/137462,Tomasz-Domanski-Wokol-Wykusu-Zandarmi-z-posterunku-w-Suchedniowie.html>

01.03.2026, 16:14

Tomasz Domański: Wokół Wykusu. Żandarmi z posterunku w Suchedniowie

9 czerwca 1943 r. Komendant Policji Porządkowej (Kommandant der Ordnungspolizei) w dystrykcie radomskim wydał rozporządzenie dotyczące przegrupowania sił policyjnych na podległym sobie terenie celem ich wzmocnienia w walce z „bandami” i przywrócenia bezpieczeństwa.

02.02.2021

Na podstawie rozporządzenia utworzono szesnaście pozaetatowych posterunków – Stützpunktów (tzw. punktów oparcia). Praktyka wskazywała jednak na tworzenie Stützpunktów niezależnie od wspomnianego dokumentu. W ten sposób powstał m.in. niewymieniony w rozporządzeniu posterunek w Suchedniowie. Działalność poszczególnych posterunków, na co zwrócił ostatnio uwagę Sebastian Piątkowski, nie jest jeszcze dostatecznie rozpoznana, a rola tego typu jednostek w systemie okupacyjnym miała istotne znaczenie. Policjanci w głównej mierze zajmowali się utrzymaniem porządku na podległym sobie obszarze, a więc aresztowaniami, zabójstwami i innymi formami represji wobec ludności polskiej, żydowskiej i romskiej. Uczestniczyli także w obławach przeciwko partyzantom i członkom ruchu oporu.

Ordnungspolizei w Suchedniowie

Ten krótki rys nie rości sobie pretensji do całościowego wyczerpania tematu, niemniej warto przeanalizować działalność placówki w Suchedniowie już chociażby z tego względu, że jej teren operacyjny obejmował najbliższe okolice Wykusu – Suchedniów i kilka wsi wchodzących obecnie w skład tego miasta: Kruk, Kleszczyny, Baranów. Warto odnotować, że na tym terenie krzyżowała się działalność także posterunków policyjnych z Końskich i Skarżyska-Kamiennej, a nawet Radomia. Suchedniowscy policjanci, w sile przypuszczalnie plutonu lub mniejszej (wg wywiadu AK w pierwszym kwartale 1944 r. stan załogi wynosił 23 ludzi uzbrojonych m.in. w 2 ckm, 2 rkm, pm), kwaterowali przy ul. Ogrodowej w budynku szkoły w dzielnicy Pasternik.

Na potrzeby posterunku budynek został wzmocniony na zewnątrz wysuniętymi stanowiskami broni maszynowej. Za areszt służyła jedna z sal lekcyjnych. W tym samym budynku mieściła się siedziba polskiej policji „granatowej”. Działalność żandarmów datowała się od wiosny 1943 r. (pierwsze potwierdzone aresztowania) i trwała prawdopodobnie do lata 1944 r. Ustalenie dokładnej przynależności organizacyjnej posterunku oraz składu osobowego nie jest na obecnym etapie badań możliwe. Przypuszczalnie oddział wchodził w skład II batalionu 22 pułku Policji SS (II/22 SS Pol. Rgt), a skład osobowy zmieniał się co pewien czas. Znane jest nazwisko jednego z żandarmów (Szczuka) oraz prawdopodobne nazwisko komendanta posterunku – Gelsen. Niektórzy z policjantów znali język polski bądź czeski, co może wskazywać, że przynajmniej część składu stanowili folksdojczy.

Aresztowania i kaźnie

Jak zostało to wyżej wspomniane, pierwsze aresztowania żandarmi przeprowadzili wiosną 1943 r. Został wówczas zatrzymany Henryk Wdowicz z Kleszczyn oraz mieszkaniec wsi Kruk – Konstanty

Zolbach. Zolbach trafił do obozu pracy w Bliżynie, z którego został zwolniony w listopadzie 1943 r. Natomiast Wdowicz początkowo został osadzony w więzieniu kieleckim, a następnie wywieziony do obozu koncentracyjnego w Torgau, gdzie najprawdopodobniej zmarł. W dniu 6 grudnia 1943 r. żandarmi aresztowali także synów Henryka Wdowicza, Zdzisława i Zygmunta oraz pięciu innych mężczyzn, którzy trafili do obozów koncentracyjnych. Wdowiczowie zostali rozstrzelani w obozie Auschwitz na przełomie stycznia i lutego 1944 r., natomiast niemiecki afisz informujący o rozstrzelaniu wspomnianych mężczyzn widział w Kielcach w grudniu 1943 r. świadek Tadeusz Wdowicz. Z powyższego wynika, że mężczyźni ci zostali wysłani do Auschwitz z wyrokami śmierci, wydanymi już przez sąd doraźny (Standgericht) w Kielcach. Problem ten wymaga dalszych badań, ponieważ z zeznań świadków wynika, że także w innych przypadkach miały miejsce podobne sytuacje.

[Czytaj całość na portalu przystanekhistoria.pl](http://przystanekhistoria.pl)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Artykuł

Panorama Suchedniowa. Pocztówka (nakład: Stanisław Sanecki) z lat 1908 - 1920. Ze zbiorów cyfrowych Biblioteki Narodowej (polona.pl)